

Kırsal Bölgede 0-6 Yaş Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Aldıkları Güvenlik Önlemleri

Safety Measures Taken by Mothers of 0-6-Year-Old Children Towards Home Accidents in Rural Areas

Deniz YORULMAZ¹, Filiz HİSAR²

ÖZ

Amaç: Bu araştırma kırsal bölgede 0-6 yaş çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik aldıkları güvenlik önlemlerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı türde yapılmıştır. Verilerin toplanmasında sosyo-demografik soru formu ve "0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan annelerin çocuklarının %22,4'ünün son bir yılda ev kazası geçirdiği bulunmuştur. Ev kazası geçiren çocukların %33,3'ünün 4 yaşında ve %55,6'sının erkek olduğu saptanmıştır. Anne eğitim düzeyi, anne çalışma durumu ve aile içi iletişim puanı ile ölçek toplam puan arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak annelerin ev kazalarına yönelik önlemlerinin yüksek (179.00±16.91) olduğu söylenebilir (ölçekten alınan en yüksek puan 200 olduğu için). 0-6 yaş çocuğu olan annelere ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini belirlemek için eğitim ve danışmanlık yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anneler, Çocuk, Ev Kazası.

GİRİŞ

Çocukluk dönemi kazaları tüm dünyada önemli mortalite ve morbidite nedenleri arasındadır ve tüm dünyada ciddi bir halk sağlığı sorunudur (1). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre yılda 2000 bebek kaza nedeniyle ölmekte ve 10.000 çocuk kaza nedeniyle engelliliğe maruz kalmaktadır (2). Barcelos ve ark.'nın Brezilya'da yaptığı çalışmada 2013-2014 arasında toplam 122.000 çocuğun yaralandığı; bu çocukların 4.578'i hayatını kaybettiği bulunmuştur (3).

1. Araş.Gör.RN, Halk Sağlığı MS , Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü,

E-posta Adresi: denizyorulmaz@artvin.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0001-7115-5673

2. Prof.Dr. RN,Halk Sağlığı PhD , Necmettin Erbakan Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Bölümü,

E-posta Adresi: fhisar@konya.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0003-0640-0091

Gönderim Tarihi:31.03.2020 - Kabul Tarihi: 05.11.2020

ABSTRACT

Aim: This study aims to evaluate the safety measures taken by mothers of 0-6 year-old children towards home accidents in rural areas.

Material and Methods: The study was carried out in a descriptive type. Data were collected by using the socio-demographic question form and "diagnostic scale of security measures for mother's home accidents in children aged 0-6 years".

Result: It was found that 22,4% of the children of the mothers who participated in the study had a home accident in the last year. 33,3% of children who had a home accident were 4 years old and 55,6% were boys. There was a statistically significant difference between the mother education level, mother's employment status and family communication score, and the scale total score.

Conclusion: As a result, it can be stated that the safety measures of the mothers towards home accidents were high (179.00±16.91) (since the highest score on the scale is 200). Mothers with children of 0-6 years of age should be provided with training and consultancy to determine the security measures for home accidents.

Keywords: Accident Home, Child, Mother.

Ev kazası "evin içerisinde, bahçesinde veya çevresinde meydana gelen kasıtsız kazalar" olarak tanımlanır (4,5). En sık meydana gelen ev kazaları; düşme, yanık, suda boğulma, zehirlenme, elektrik kazalarıdır (6). Ev kazaları ölüm ve sakatlıklara yol açması, sık görülmesi, maddi, manevi kayıpları beraberinde getirmesi ve önlenebilir olması sebebiyle önemli bir halk sağlığı sorunudur (7,8).

Ev kazaları tüm yaş gruplarında önemli bir kaza ve yaralanma nedeni olmakla birlikte; 0-6 yaş çocuklarda, çocuğun zamanının büyük kısmını evde geçirmesi, çevreden gelebilecek tehlikelerin farkında olmaması, çevreyi tanıma ve keşfetme isteğinden dolayı daha önemli bir konu olmaktadır (5). Genel olarak 0-6 yaş çocuklar ilk kazalarını evde yaşarlar (9) ve bu yaş grubunda çocuklarda meydana gelen kazaların yarısından fazlasının

evde meydana geldiği bilinmektedir (10,11). Ev kazaları basit kızarıklık, sıyrık, morarma, kesi, kanama, kırık, çıkık, burkulma gibi fiziksel problemlere sebep olabilirken düşme, travma, elektrik çarpması, zehirlenme gibi ev kazaları da ölümle sonuçlanabilir. Ayrıca kaza sonrasında engellilik, yanık sonrası skar doku oluşumu gibi beden imajında olumsuz değişikliklere sebep olan sonuçlar ilerleyen yaş dönemlerinde çocuklarda psiko-sosyal problemlere zemin hazırlayabilir (8,11).

Ev kazaları, ilaç ve kimyasal maddelerin (çamaşır suyu, tuz ruhu vb.) çocuğun erişemeyeceği yerlerde muhafaza edilmesi, tencere/çaydanlık gibi gereçlerin ocağın arka tarafında kullanılması, kibrit/çakmak gibi araçların çocuğu erişemeyeceği yerlerde saklanması, prizlerin kapatılması veya önüne dolap/mobilya çekilmesi, halı/paspasların kaymayan taban olması veya sabitlenmesi gibi basit önlemler ile önemli oranda azaltılabilir (3,5,6,9). Bu bulgular söz önüne alındığında 0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazalarının önemli bir halk sağlığı sorunu olduğu görülmektedir. Bu nedenlerden dolayı çalışma kırsal yerleşim merkezinde 0-6 yaş arasında çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini bir devlet hastanesinin acil servisine herhangi bir sebeple başvuru yapan 0-6 yaş çocuğu olan anneler oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında konu ile ilgili daha önce yapılmış bir çalışma ve "bir toplumdaki oranın belirli bir doğrulukla tahmininde" kullanılan tablodan yararlanılmıştır (12,13). Tablo P'yi (beklenen kitle oranı) d (olayın sıklığında yapılabilecek sapma) kadarlık mutlak yüzde puanı içinde %95 güvenle kestirmek için gerekli örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında kullanılan bir tablodur (13). Örneklem 246 kişi olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler, Eylül-Aralık 2018 tarihleri arasında araştırmacı tarafından toplanmıştır. 0-6 yaş çocuğu olan anne uygun zaman diliminde (tedavi bittikten sonra, enjeksiyon uygulamasından sonra vb.) araştırmaya davet edilmiş, gönüllü olanlardan yüz yüze görüşme tekniği ile 15-20 dakikada toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan sosyo-demografik soru formu ve "0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği" ile toplanmıştır (14).

Sosyo-Demografik Soru Formu: Soru formu, sosyo-demografik özellikler ve kazalara ilişkin sorular başlığı olarak 2 alt başlıktan hazırlanmıştır. İlk bölüm araştırmaya katılan annelerin sosyo-demografik özellikleri tanımlamak amacıyla 9 soru ile hazırlanmıştır. Araştırmada önceki çalışmalardan farklı olarak aile içi iletişim puanı değerlendirilmiştir. Annelere aile içi iletişim puanlarına 1'den 10'a kadar değerlendirmeleri istenmiş ve iki grup (1-5 ve 6-10) şeklinde incelenmiştir. İkinci bölüm ise gerçekleşen ev kazalarını değerlendirmek için 12 soru ile hazırlanmıştır.

0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği: Ölçek Çınar ve Görak tarafından 2003 yılında geliştirilmiştir. Beşli likert tipte olan ölçek, 34 pozitif, 6 negatif olmak üzere toplamda 40 maddeden oluşmaktadır. Toplam puanı en düşük 40; en yüksek 200 olan ölçeğin, toplam puanın artması annenin ev kazalarına yönelik tedbirleri daha fazla aldığını gösterir. Olumsuz maddeler (6,9,23,26,30,40) analiz sırasında ters çevrilerek işleme alınmaktadır. Ölçeğin cronbach alfa değeri 0,82 olarak bildirilmiştir (14). Bu değer bu çalışmada 0.87 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmaya Dahil Edilme ve Dışlama

Kriterleri

Araştırmaya dahil edilme kriterleri: Annenin 18-65 yaş arasında olması, 0-6 yaş çocuğunun olması, okur-yazar olması, iletişime açık olması, gönüllü olmasıdır. Dışlama kriterleri: çocuğun

ölümcül kaza geçirmiş olması, fiziksel ve mental engelinin olmasıdır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlamadan önce Necmettin Erbakan, Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırma etik kurulundan etik kurul onayı (29.06.2018 tarihli 2018/1455 karar sayılı), Konya İl Sağlık Müdürlüğünden bilimsel araştırma izni (94723667-806.01.03 sayılı) ve katılımcılardan sözlü olarak izin alınmıştır. Bu çalışma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin İstatistiksel Değerlendirmesi

Veriler Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 paket programı ile sayı, yüzde ve parametrik olmayan testler (veriler normal dağılım göstermediği için) kullanılarak değerlendirilmiştir. Grupların karşılaştırması Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testi kullanılarak yapılmıştır. Sonuçlarının değerlendirilmesinde %95 güven düzeyi, 0,05 hata payı dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan annelerin ailelerine ait sosyo-demografik özellikler Tablo 1’de verilmiştir. Annelerin %56,5’inin 28-37 yaş arasında, %72’sinin ev hanımı/çalışmadığı ve %50,4’ünün ilkököl mezunu olduğu belirlenmiştir. Annelerin %68,7’si gelir durumunu orta/kötü olarak nitelendirmektedir. Çalışmaya dahil olan annelerin %64,2’sinin 2 ve 3 çocuğunun olduğu ve %16,3’ünün sağlık güvencesi kapsamında olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2’de son 1 yıl içerisinde ev kazası geçiren çocuklara ait özellikler verilmiştir. Araştırmada 0-6 yaş arası çocukların %22,4’ünün son 1 yıl içerisinde ev kazası geçirdiği tespit edilmiştir. Ev kazası

yaşayan çocukların üçte birinin (%33,3) 4 yaşında, %55,6’sının erkek, %40,7’si 2. çocuk olduğu belirlenmiştir. Ev kazalarının daha çok salon/oturma odasında (%42,6), 13:00-18:00 saatleri arasında (%61,1) ve yaz mevsimlerinde (%53,7) gerçekleştiği tespit edilmiştir. En sık görülen ev kazası türünün düşme (%53,7) olduğu, ev kazası sonucunda çoğunlukla kollar ve bacakların (%40) etkilendiği belirlenmiştir. Çalışmaya katılan annelerin büyük bir kısmı (%72.1) ev kazası ile ilgili bilgiyi kitle iletişim aracı olan televizyondan öğrendiğini ifade etmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya katılan ailelerin sosyo-demografik özellikleri, Konya, 2018

Özellik	Sayı	Yüzde	Özellik	Sayı	Yüzde
Anne Yaş			Baba Yaş		
18-27 yaş	60	24,4	18-29 yaş	43	17,7
28-37 yaş	138	56,5	30- 39 yaş	148	60,9
38-48 yaş	47	19,1	40-51 yaş	52	21,4
Anne Meslek			Baba Meslek		
Çalışıyor	69	28,0	Sağlık Çalışanı	30	12,4
Ev Hanımı	177	72,0	Serbest Meslek	34	14,1
			Çiftçi	32	13,3
			Öğretmen	22	9,1
			İşçi	22	9,1
			Diğer meslek*	101	41,9
Anne Eğitim			Baba Eğitimi		
İlkokul mezunu	124	50,4	İlkokul mezunu	90	37,0
Lise Mezunu	46	18,7	Lise Mezunu	59	24,3
Üniversite ve üzeri	76	30,9	Üniversite ve üzeri	94	38,7
Aile Geliri			Aile İçi Eğitim Puanı		
İyi	77	31,3	5 ve altı	22	8,9
Orta/kötü**	169	68,7	6 ve üzeri	224	91,9
Sağlık Güvencesi			Çocuk Sayısı		
Var	206	87,3	1 çocuk	60	24,4
Yok	40	16,3	3 çocuk	79	32,1
			3 çocuk	79	32,1
			4 ve üzeri çocuk	28	14,4

*:Diğer meslekler: Garson, aşçı, kurye, şoför, taksici, manavcı, berber, çiçekçi vb.,

** : gelir durumu kötü olarak 3 anne olduğu için veriler birleştirilmiştir.

Tablo 2. Ev kazası geçiren çocukların özellikleri, Konya, 2018

Özellik	Sayı	Yüzde	Özellik	Sayı	Yüzde
Çocuğunuz son 1 yılda ev kazası geçirmesi	55	22,4	Kazanın Türü	29	53,7
			Evet		
Hayır	190	77,6	Yanık	9	16,7
			Zehirlenme	12	22,2
			Kesi	3	5,6
			Boğulma	1	1,9
Ev kazası geçiren çocuğun yaşı			Kazanın Saati		
1 yaş	1	1,9	07-12 saatleri	11	20,4
2 yaş	10	18,5	13-18 saatleri	33	61,1
3 yaş	11	20,4	19-24 saatleri	9	16,7
4 yaş	18	33,3	01-06 saatleri	1	1,9
5 yaş	7	13,3			
6 yaş	7	13,3			
Ev kazası geçiren çocuğun cinsiyeti			Kazanın Mevsimi		
Kız	24	44,4	Kış	9	16,7
Erkek	30	55,6	İlkbahar	13	24,1
			Yaz	29	53,7
			Sonbahar	3	5,6
Ev kazası geçiren çocuk kaçınıcı çocuk			Yaralanan Bölge		
1. çocuk	17	31,5	Baş/yüz	17	30,9
2. çocuk	22	40,7	Karın/sırt	3	5,5
3. çocuk	12	22,2	Kollar/bacaklar	22	40,0
4. çocuk ve üzeri	3	5,6	Diğer Bölgeler	13	23,6
Kazanın Meydana Geldiği Yer			Kazalar ile ilgili bilgiyi öğrenilen yer		
Mutfak	12	22,2	Televizyon	176	72,1
Lavabo/banyo	4	7,4	Gazete	10	4,1
Salon/oturma odası	23	42,6	Dergi	8	3,3
Yatak odası	3	5,6	İnternet	20	8,2
Merdiven	1	1,9	*Diğer	30	12,3
Balkon/bahçe	11	20,4			

*:Akraba, arkadaş, aile vb.

Tablo 3: Çalışmaya Katılan Annenin Ölçekten Aldıkları Puan Ortalamaları ve Anlamlı Sosyo-demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması, Konya, 2018

Sosyo-demografik Özellikler	Ölçek Toplam Puan*	Test Değeri	p
Anne Meslek		Z=-2,455	0,014
Çalışıyor	183,00(170,50-191,00)		
Ev hanımı	178,00(167,00-186,00)		
Anne Eğitimi		kW=12,44	0,002
İlkokul mezunu	178,00(168,00-182,50)		
Lise mezunu	174,00(168,00-182,50)		
Üniversite ve üzeri	183,50(172,00-192,00)		
Aile içi iletişim puanı		Z=-2,023	0,043
5 ve altı	174,50(165,75-181,00)		
6 ve üzeri	180,00(168,00-188,00)		

*:normal dağılıma uymayan değerlerde çeyrek değerler verilmiştir; Z: Mann Whitney U testi, kW= Kruskal Wallis testi

Tablo 4: Çalışmaya Katılan Annenin Ölçekten Aldıkları Puan Ortalamaları ve Çocuğun Son 1 Yılda Ev Kazası Geçirme Durumu İle Karşılaştırılması, Konya, 2018

Ev kazası geçirme durumu	Ölçek toplam puan	Test Değeri	p
Evet	172,00(155,00-185,00)	Z=-2,628	0,009
Hayır	180,00(169,00-188,00)		

*:normal dağılıma uymayan değerlerde çeyrek değerler verilmiştir; Z: Mann Whitney U testi.

Çalışan annelerin, eğitim düzeyi üniversite ve üzeri olan annelerin ve aile içi iletişim puanına 10 puan üzerinden 6 ve üzeri olarak değerlendiren annelerin ölçekten aldığı puan daha yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlıdır (Tablo 3).

Çalışmaya katılan annelerin ölçekten aldığı toplam puan ile çocuğun son 1 yılda ev kazası geçirme durumu karşılaştırması Tablo 4'te verilmiştir. Çalışmaya katılan annelerin ölçekten aldığı toplam puan ile çocuğun son 1 yıl içerisinde kaza deneyimleme durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p=0.009). Bu farklılık incelendiğinde çocuğu ev kazası deneyimlemeyen annelerinin ölçek toplam puanının; çocuğu ev kazası deneyimleyen annelerin ölçek toplam puanından anlamlı şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Araştırmada kırsal yerleşim merkezinde 0-6 yaş grubu çocukların %22,4'ünün son 1 yıl içinde ev kazası geçirdiği bulunmuştur. Konuya ilişkin ülkemizde ve dünyada yapılan çeşitli çalışmalarda ev kazası oranlarının (19,65-61,23) farklılık gösterdiği; fakat rakamların azımsanmayacak şekilde yüksek olduğu bilinmektedir (4,5,7,15-18).

Çalışmada anne eğitim düzeyi arttıkça ölçek toplam puanın arttığı; annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama puanlarının arttığı bulunmuştur. Benzer şekilde yapılan farklı çalışmalarda anne eğitim düzeyi arttıkça ölçek toplam puanın arttığı bulunmuştur (4,15-18). Bu ilişkinin sebebi çalışan annelerin eğitim düzeyinin daha yüksek olması, çalışma ortamında daha fazla kişi ve olay karşı karşıya gelmesiyle farkındalığın artması, daha fazla güvenlik önlemi alması ile ilgili olduğu düşünülebilir.

Çalışmada aile gelir düzeyi ve ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki mevcut değildir. Konuya ilişkin literatürde aile

gelir düzeyi ile ev kazaları arasında ters bir ilişki bulunmuştur (19,20). Ayrıca Şahiner ve ark. tarafından kırsal bölgede yapılan çalışmada sosyo-ekonomik düzeyi düşük aileler de daha fazla ev kazası meydana geldiği bulunmuştur (19). TÜİK istatistiklerine göre kırsal bölgede yaşayan insanların eğitim, sağlık, kültür ve eğlence, çeşitli mal ve hizmetler, mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri için ayırdığı bütçe kentsel bölgeye göre daha düşüktür (21). Aile gelir düzeyinin artması ile ailenin kazalara yönelik alacağı güvenlik önlemlerinin (güvenli mobilya, güvenli elektrik prizi) artacağı; ev kazası riskinin azalacağı düşünülebilir. Ayrıca kırsal bölgede bireylerin/ailelerin çeşitli imkan ve hizmetlere ulaşımı kentsel bölgeye göre daha kısıtlı olması ev kazası riski ile ilgili olduğu düşünülebilir.

Araştırmada çocuk sayısı ile ölçek toplam puan arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Kılıç(2019) tarafından yapılan çalışmada benzer sonuç bulunurken (22); Ünver Korağalı(2019) tarafından yapılan çalışmada ise çocuk sayısı 2 ve üzeri olan annelerin ölçek puanları anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur (4). Balibey ve ark. tarafından yapılan çalışmada kırsal yerleşim merkezinde çocuk sayısının daha kentsel yerleşim merkezine göre fazla olduğu ve kırsal yerleşim merkezinde gerçekleşen ev kazalarının kentsel yerleşim merkezine kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur (23). Çocuk sayısı arttıkça ev içerisinde daha fazla aktivite olması, çocukların beraber oynaması, annenin/primer gözlem yapan kişinin dikkatinin dağılması, her bir çocuğa ayrıracığı zamanın azalması gibi sebepler ev kazası riskini artırabilir.

Araştırmada ölçek toplam puan ve sağlık güvenesi arasında istatistiksel anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Şahiner ve ark.(2011) yaptığı çalışmada ailelerin %10,7'inin sağlık güvencesinin olmadığı ve sağlık güvencesi olmayanların daha

fazla ev kazası geçirdikleri bulunmuştur (19). Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin ekonomik yetersizliği paralel olarak sağlık güvenceleri olmayabilir; buna paralel sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin yetersiz olması ile ilgili olduğu düşünülebilir.

Katılım sağlayan annelere aile içi iletişimlerine 1’den 10’a kadar puan vermeleri istenmiş ve iki grup (1-5 ve 6-10) şeklinde incelenmiştir. Aile içi iletişimlerine 6 ve üzerinde puan veren annelerin ölçekten aldıkları toplam puan anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Tablo 3). Aile içi iletişim puanının artması ile beraber aile içinde etkili iletişim kurulmasını, anne/baba ve çocuğun/çocukların birbirinden haberdar olmasını/farkındalığını artıracaktır. Buna paralel olarak da ev kazalarının azalacağı düşünülebilir.

Çalışmada ev kazası geçirmeyen çocukların annelerinin ölçekten aldığı toplam puan anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur (Tablo 4). Aslan Aydoğdu (2019) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuç bildirilmiştir (7). Ev kazalarına yönelik bilinçli olan annelerin daha fazla tedbir alması bu sebeple ölçekten aldıkları puanların daha yüksek olması ve çocuklarının ev kazası geçirmemesi ile ilgili olduğu düşünülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kırsal yerleşim merkezinde 0-6 yaş arasında çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri düzeyini tanımlamak amacıyla yapılan çalışmada, annelerin ev kazalarına yönelik aldıkları güvenlik önlemlerinin yüksek olduğu söylenebilir (ölçekten alınan en yüksek puan 200 olduğu için).

Ev kazaları ile ilgili çalışma yapacak araştırmacılar için; kırsal yerleşim merkezinde ev kazalarına yönelik farkındalığı yükseltmeyi hedef alan eğitim ve çalışmaların yapılması, aile içi iletişimin ev kazaları üzerindeki etkisinin araştırılması, ev içinde güvenliğini sağlamak amacıyla yapılabilecek uygulamalar (tek parça oyuncak almak, çöp/çiçek gibi maddeleri uzaklaştırmak, prizlerin önüne mobilya çekmek vb.) hakkında eğitim ve danışmanlık sağlamaları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Abbassinia M, Barati M, Afshari M, Effectiveness of interventions in the prevention of home injuries among children under 5 years of age: A systematic review, *Arch Trauma Res*, 2019;8,190-7.
2. World Health Organization. *World Report on Disability*. 20 Avenue Appia, 1211 Geneva 27, Switzerland: World Health Organization, 2011.
3. Barcelos SR, Del-Ponte B, Santos I, Interventions to reduce accidents in childhood: a systematic review, *Journal de Pediatria*, 2018;617,17-34.
4. Ünver Korağalı E, Determining the risk factors of home accidents in 0-6-year-old age group and the awareness levels of their mothers about home accidents in Sivas, *Cumhuriyet Medical J*, 2019;41(2),306-17.
5. Silva ECS, Fernandes MNF, Sa MCN, Souza LM, Gordon ASA, Costa ACPJ et al, The Effect of Educational Intervention Regarding the Knowledge of Mothers on Prevention of Accidents in Childhood, *The Open Nursing Journal*, 2016;10,113-21.
6. Lozano R, Naghavi M, Foreman K, Lim S, Shibuya K, Aboyans V, et al, .Global and regional mortality from 235 causes of death for 20 age groups in 1990 and 2010: A systematic analysis for the global burden of disease study, *Lancet*, 2012;380,2095-128.
7. Aslan Aydogdu Z, Ateş E, Set T, Assessment of mothers’ measures against home accidents for 0–6-year-old children, *Türk Pediatri Ars*, 2019;54(3),149–56.
8. Sabea MTM, El-Maksoud MMA, Hegazy AES, Educational Program for information caregivers about home accident prevention, *Academic Journal of Nursing and Health Education*, 2019;8(1),16-33.
9. Rezapur-Shahkolai F, Afshari M, Moghimbeigi A, Hazavehei SM. Home-related injuries among under-five-year children and mothers’ care regarding injury prevention in rural areas, *Int J Inj Contr SafPromot*, 2017;24,354-62.
10. McDonald EM, Gielen AC, Trifiletti LB, Andrews JS, Serwint JR, Wilson ME, Evaluation activities to strengthen an injury prevention resource center for urban families, *Health Promot Pract*, 2003;4,129-37.
11. Meimanat Abadi S, Ghofranipour F, Yousefi F, Moradpour F, The effect of educational intervention based on health belief model on the damage caused by accidents among children less than 5 year old of women referred to health centers in Qorveh in 2013, *Hakim Jorjani J*, 2016;4,28-40.
12. Karatepe TU, Akış N, 0-6 yaş çocuklarda ev geçirme sıklığı ve ilişkili faktörler; *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2013;39(3),165-68.

13. Lemeshow S, Hosmer Jr DW, Klar J, Lwanga SK, Sağlık Araştırmalarında Örneklem Büyüklüğünün Yeterliliği, S. Oğuz Kayaalp (Ed.), Sağlık Araştırmalarında Örneklem Büyüklüğünün Yeterliliği, Ankara, Hacettepe TAŞ Kitapevi, 2000,143-146,
14. Çınar ND, Görak G, 0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Çocuk Forumu, 2003;6,22-7.
15. Gündüz G, Aytekin A, Annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya yönelik tutumları ve etkileyen faktörler, İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi, 2015;5(3),184-92.
16. Şekerci E, İnal S, Hastanede yatan 0-6 yaş çocukların annelerinin ev kazaları konusundaki bilgi ve uygulamalarının incelenmesi, Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 2016;3(3),160-72.
17. Çapık C, Parlak Gürol A, Eğitimin annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik tedbirlerini tanılama yetilerine etkisi, Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi, 2014;4(3), 87-94.
18. Üçüncü M, Üçüncü M, Toprak D, The knowledge attitude and behavior of mothers with children aged 0-6 years on home accidents and preventive measures, J Ist Faculty Med, 2019;82(4),219-28.
19. Şahiner P, Özkan Ö, Hamzaoğlu O, Kocaeli ilindeki sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerde ev kazası insidansı ve risk faktörleri, TAF Prevention Medicine Bulletin, 2011;10(3),257-68.
20. Aktürk Ü, Erci B, Determination of knowlegde, attitudes and behaviors regarding favtors causing home accidents and prevention in mothers with a child aged 0-5 years, Journal of Education and Practise, 2016;7(18);142-53.
21. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bakanlığı Sistemleri Genel Müdürlüğü Sağlık Bakanlığı, Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2018, 2019.
22. Kılıç E, Bayazit T, Gündoğdu G, Koşaroğlu NE, Sümer H, Sivas İl Merkezi Kreş ve Anaokulu Çocuklarında Ev Kazası Geçirme Sıklığı ve Etkileyen Faktörler, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2019;(4)1,14-25.
23. Balibey M, Polat S, Beyazuva U, Şahin F, Çocukluk Çağında ev kazalarına yol açan etmenler, Sürekli Tıp Eğitim Dergisi, 2011;20(3),89-97.